

Utvärderingsrapport Entreprenörskap och innovationsteknik

Områdesnämnden Samhällsvetenskap har genomfört utvärdering av Entreprenörskap och innovationsteknik. Underlag har utgjorts av ämnets självvärdering och matris över kurser/examensmål, utbildningsplan för Entreprenöriellt företagande, 120 hp, kursplaner, samt fem examensarbeten. Dialog har förts med ämnesföreträdare Carin Nordström 2017-11-15, och Carin Nordström och Björn Andersson 2018-10-10.

1. Utbildningens profil

Personal i ämnet Entreprenörskap och innovationsteknik (EoI) är delaktiga i kurser i flera utbildningsprogram, men den huvudsakliga verksamheten är de kurser som ingår i programmet *Entreprenöriellt företagande* med utgång i en högskoleexamen om 120 hp.

Enligt självvärderingen är tanken med programmet att ge studenterna de verktyg och kunskaper som krävs för att kunna starta företag med tillväxtpotential. Ett nyckelbegrepp är *entreprenörskap*, som här avser ”förmågan att agera på en möjlighet”. Under programmets första år introduceras begreppet, och därutöver studeras den teoretiska grundkunskapen inom företagsekonomi (ekonomi, redovisning, organisation och marknadsföring). Under andra året fördjupas synen och diskussionen på entreprenörskap genom praktiskt tillämpade kurser med syfte att utveckla studenternas förmåga att starta företag.

Nämndens kommentarer

Utifrån självvärderingen finner nämnden gränsdragningen mot andra ämnen oklar avseende:

- Vari den vetenskapliga kärnan består,
- avgränsningen mot företagsekonomi och tekniska ämnen,
- kopplingen till teknik.

Det tycks saknas en kritisk diskussion om entreprenörskap. I utbildningen behövs en balans mellan teoretisk och kritisk samhällsvetenskaplig reflektion över entreprenörskap, och de praktiska yrkesfärdigheterna att starta företag som utbildningen leder till.

2. Lärarkompetens och akademisk miljö

Miljön består i huvudsak av två lärare Carin Nordström och Björn Andersson, varav den förstnämnda är disputerad. De ansvarar för undervisningen i samtliga kurser i EoI. Lärare från respektive ämne undervisar i programmets övriga kurser. En docent (Carl Olsmats) från Industriell ekonomi har fungerat som examinator i examensarbetskursen.

Områdesnämnden Samhällsvetenskap

Enligt självvärderingen har lärarna möjlighet att närvara vid samt presentera forskning vid seminarieverksamheterna inom Mikrodataanalys och Företagsekonomi. Någon formell organisation för vetenskapligt utbyte inom ämnesmiljön finns inte. Ämnesmöten genomfördes tidigare tillsammans med industriell ekonomi, nu provas att mötas tillsammans med företagsekonomi. Ämnet önskar dock mer diskussion om den pedagogiska utvecklingen på dessa möten.

Vad gäller nätverk och kontakter med närliggande utbildningar anger självvärderingen samarbeten med energiteknik, medieutbildningarna samt grafisk design. Och att det sker arbete för att etablera kontakter inom t ex vård och omsorg, datavetenskap samt ingenjörsprogrammen. Här nämns också att entreprenörskap kanske inte i första hand ska betraktas som ett specifikt ämne, utan består i kompetenser som kan tillföras i en mängd olika utbildningar.

Nämndens kommentarer

Miljön består av två lärare med god kompetens. Carl Olsmats roll som examinator tas dock inte upp i förteckningen av lärarkompetens. Olsmats bidrar ytterligare till den samlade kompetensen, inte minst då han är ingenjör vilket innebär en teknisk koppling.

Den begränsade personalstyrkan innebär sårbarhet.

Tabellen är inte konsekvent då det inte framgår vad Björns Anderssons tjänst består i utöver undervisning på grundnivån.

Diskussioner om forskningsanknytning och pedagogik är huvudsakligen informella. Ämnet verkar söka formella sammanhang att ingå i. Viktigt att de ingår i den större miljön FEK för den kritiska massan av forskning och undervisning.

Oklart vad EoI:s roll är i de samarbeten som nämns, och hur de genomförs konkret.

3. Forskningsförankring

Enligt självvärderingen får studenterna kontakt med forskningen främst genom att Carin Nordström använder exempel från sin forskning i undervisningen, och under andra året genom vetenskapliga artiklar i kurser och egna arbetsuppgifter samt i uppsatsarbetet. Mycket av den forskning som återfinns i kurslitteraturen baseras på utländska förhållanden, och exempel från den egna forskningen är därför särskilt viktiga för att studenterna ska få kännedom om svenska förhållanden.

Nämndens kommentarer

Genom Carin Nordströms undervisning finns goda förutsättningar att forskningen ligger nära utbildningen i kurser.

Områdesnämnden Samhällsvetenskap

Användande av vetenskapliga artiklar ger inte avtryck i examensarbetena.

4. Måluppfyllelse och progression

Enligt självvärderingen varvas teoretiska och praktiska kurser genom utbildningen. Det första året fokuserar kurserna på de teoretiska grunderna i entreprenörskap och företagsekonomi för att år två bli mer tillämpade.

En svaghet som diskuteras i självvärderingen och som behöver arbetas med är att lärare arbetar olika och ställer olika krav vilket riskerar att skillnader mellan år 1 och år 2 blir för stora.

Flera studenter studerar från andra länder eller kommer från andra länder, och deras inlämningsuppgifter behandlar därmed företag och förhållanden i olika länder, och utgör grund för diskussion om skillnader och likheter. Enligt självvärderingen tar kurserna också upp ”socialt entreprenörskap”, där fokus inte är att tjäna pengar utan social hållbarhet. Även ekologisk hållbarhet tas upp i viss mån, framförallt i kursen EU1030.

Utöver självvärdering, och matris över kurser och examensmål, har nämnden även granskat samtliga kursplaner och programmets utbildningsplan.

Nämndens kommentarer

Genom inslaget av utlandsbaserade studenter finns goda möjligheter att tillvara ta internationella perspektiv.

Delvis på grund av att gränsdragningen mellan EoI inte är tydlig, är det också svårt att utläsa inom vilket område fördjupning sker och hur detta konkret genomförs. Det är svårt att utifrån kursplanerna se någon progression mellan kurserna, utom när det gäller antagningen till examensarbete. Det skulle i princip gå att börja med en av de senare kurserna ”dialogkonst”. En introduktionskurs kanske skulle vara en väg till detta.

Det är oklart i vilka kurser studenterna uppnår programmålet ”visa kunskap om och ha förutsättningar för att hantera relevanta etiska frågeställningar inom entreprenörskap och innovationsteknik”. Även oklart hur mål om social hållbarhet examineras.

De aktiva verben i lärandemål kan utvecklas. Många lärandemål av kategorin ”redogöra”. Detta är OK i en kurs, men det borde kunna utvecklas till fler mål om förståelse etc. i senare kurser.

Sammantaget verkar det finnas överlappande moment, och liknande mål återkommer i flera kurser. Det borde gå att skapa utrymme för mer metodiska aspekter i någon mån. Förkunskapskrav som återspeglar vad som behövs, t ex om en kurs innehåller moment av metod som behövs i senare kurser (det är t ex oklart om kursen *Affärsplanering* kräver mer förkunskaper än vad som anges), så bör detta återspeglas och specificeras i förkunskaper.

Områdesnämnden Samhällsvetenskap

Det finns ingen metodkurs programmet. Metod integreras i examensarbete som dock endast är 7,5 hp inklusive uppsats. Metodiska aspekter kanske blir tydligare om detta även återspeglar sig i förkunskapskraven i efterföljande kurser.

Klassiker kommer sist innan examensarbete – det är oklart vilken funktion den kursen har – kan vara poäng, men den fungerar inte som grund för de övriga kurserna.

5. Skriftliga arbeten.

Enligt självvärderingen får studenterna år 2 feedback direkt i sina texter. Det ges då även förslag på hur de kan utveckla sitt skrivsätt.

Examensarbetet (B-uppsatsen) läggs upp som seminarier där alla grupper träffas och läser varandras texter.

Nämnden har granskat fem examensarbeten.

Nämndens kommentarer

Inga inslag anges angående övning av skrivförmåga förrän år två.

Examensarbeten:

- Uppsatserna är välskrivna och lättlästa.
- Det saknas genomgående en kritisk diskussion om eller förhållningssätt till begreppet entreprenörskap.
- Utvecklingen av problemställning är ofta svag, och kopplar inte explicit till frågeställning och valet av metod för att besvara den. Det empiriska materialet är visserligen begränsat av praktiska orsaker, men diskussionen om kopplingen till metod skulle ändå kunna utvecklas mer: Varför väljer jag denna metod för att uppfylla detta syfte?
- Alla använder samma metod – intervjuer. I några fall är de anonymiserade, men det förs ingen etikdiskussion om denna typ av datainsamling.
- Mycket få referenser till vetenskapliga artiklar. Angiven litteratur består nästan enbart av studentlitteratur.

6. Utbildningens organisation

All undervisning är nätbaserad, och de pedagogiska möjligheter som detta innebär tycks utnyttjas väl. Söktrycket hög vilket innebär att studenterna har relativt höga betyg. Studenterna förefaller nöjda.

Relationen mellan prestationsgrad - genomströmning ger enligt tabellen vid handen att fyra studenter av 30 fullföljde utbildningen (jfr tabell + bilaga 2).

Områdesnämnden Samhällsvetenskap*Nämndens kommentarer*

Studenter nöjda och högt söktryck vilket är en bra grund. Distansutbildningen är en styrka för programmet.

Få studenter tycks genomföra hela programmet. Orsakerna till detta behöver utredas.

7. Omvärldsbevakning/ utbildningens användbarhet

Vissa universitet och högskolor räknar in entreprenörskapskurser som huvudområdeskurser inom företagsekonomi medan andra inte. Det gör att vissa studenter behöver läsa om andra året för att t.ex. kunna ta en kandidatexamen inom företagsekonomi.

Ämnet arbetar med förslag till förändring av hela programmet, för att ge större förutsättningar att kunna fortsätta studier inom antingen företagsekonomi eller entreprenörskap, samt möjligheterna att utöka programmet till ett 3-årigt program.

Programmet har inget branschråd, men enligt självvärderingen förekommer samverkansprojekt som dock inte exemplifieras. Genom dessa inskaffas information om vad som behövs, vilka trender som råder samt hur utbildning kan utvecklas.

Nämndens kommentarer

Nämnden efterlyser exempel på systematiska aktiviteter och ansvarsområden, t ex ämneskonferenser inom entreprenörskap, arbetsmarknadssiffror, uppföljning av studenter etc, som säkrar att utbildningen är relevant. Detta särskilt som den har ett tydligt syfte att lägga grund för eget företagande.

Övergångsmöjligheter till kandidatexamen t ex inom företagsekonomi är inte optimala, vilket också föranlett åtgärder.

8. Studentinflytande

Få studenter deltar i kursvärderingarna och enligt självvärderingen är det oftast de minst nöjda som lämnar synpunkter.

Programmet har ingen organiserad alumnverksamhet, däremot hör gamla studenter av sig ibland och berättar vad de gör.

Nämndens kommentarer

Alumnverksamhet (hänger ihop med omvärldsanalys) finns inte, vilket borde vara viktigt för en utbildning som är tänkt att ha en direkt tillämning.

Områdesnämnden Samhällsvetenskap

Bilaga 3. Programutvärderingen består av två frågor vilket är lite tunt.

9. Framtidsperspektiv

Många ambitiösa framtidsplaner anges i självvärderingen. T ex:

- att utveckla innovationstävlingar ihop med Karlstads universitet,
- att utveckla drivhus och innovations grants office ihop med Dalarna Science Park,
- att utveckla entreprenörskapskurser på alla nivåer inom solenergiteknik,
- att utveckla nya kurser efter studenternas önskemål,
- att erbjuda ett 3-årigt program, samt
- att ge entreprenörskapskurser i fler program på Högskolan

I självvärderingen menar ämnet att en utmaning är att få ledningen att förstå vikten av att fortsätta erbjuda denna typ av utbildning. Det finns ett högt söktryck på programmet men på de våra fristående kurserna, vilket visar att utbildningen är populär. Idag är taket dock 25 programstudenter.

Två anställda i ämnet är dock inte stabilt och långsiktigt.

Nämndens kommentarer

Ambitioner finns men ämnet är sårbart och det är tveksamt om de mäktar med.

Nämndens sammanfattning

- Framtidsambitioner,
  - kompetens som är betydelsefull i flera olika utbildningar,
  - högt söktryck och nöjda studenter,
  - goda förutsättningar för forskningsanknytning,
  - examensarbetena välskrivna och lättlästa.
-
- Sårbar miljö,
  - avsaknad av metodkurs,
  - begreppet entreprenörskap behöver utsättas för mer kritisk reflektion,
  - otydlig progression,
  - användningen av vetenskapliga artiklar kan utvecklas.